

ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
Characteristic Leadership of School Administrators Affecting Teacher Competencies
in The 21St Century Under The Phranakhon Si Ayutthaya
Primary Educational Service Area Office 2

พัชรินทร์ วงสารี

Pacharin Wongsaree

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Received: December 4, 2022 Revised: August 23, 2024 Accepted: November 8, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาาระดับภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 2) ศึกษาาระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และ 3) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 รวมทั้งสิ้น 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
2. สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ร้อยละ 51.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน คือ $Z'_y = .355Z_{x4} + .267Z_{x1} + .238Z_{x2}$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

Abstract

The research aims to study: 1) to study the level of character-oriented leadership of school administrators. 2) to study the level of teacher competency in the 21st century under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2) Teacher competencies in the 21st century under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, namely basic education institutions Under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 teachers in basic educational institutions There were 297 students under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Area Office Area 2 in total. The research tool was a questionnaire. The confidence value was 0.991. The statistics used to analyze the data consisted of percentage, mean, standard deviation. The statistics used to test the hypothesis were stepwise multiple regression analysis.

The results showed that:

1. Characteristic leadership of educational institution administrators in all aspects was at the highest level.

2. Teacher competencies in the 21st century under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 in all aspects were at the highest level.

3. Characteristic leadership of school administrators affecting teacher competency in the 21st century under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 was visionary. knowledge and morality and ethics Together, they predicted the variance of teacher competencies in the 21st century under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 at 51.50 percent with a statistical significance at the .01 level. The forecasting equation can be written in a standard form:

$$Z'_y = .355Z_{x4} + .267Z_{x1} + .238Z_{x2}$$

Keywords: Characteristic, leadership, Teacher competency in the 21st Century

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” ซึ่งมีเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

ปัจจุบันพบว่าสังคมโลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เนื่องจากการเติบโตทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ

ที่พูดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมให้กลายเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างทักษะให้กับผู้เรียน ครูถือเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาให้มีสมรรถนะ และทักษะที่จะเป็นในการจัดการเรียนการสอนโดยการพัฒนาการสอนของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพก้าวหน้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพื่อที่จะนำไปเสริมสร้างทักษะความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนซึ่งเขาเหล่านั้นจะเติบโตไปเป็นประชากรของชาติให้มีความพร้อมสามารถดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ได้อย่างเท่าทันและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนโฉมบทบาทของครูให้เป็นครูยุคใหม่โดยปรับจาก “ครูผู้สอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่ในการกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีการเรียนรู้ และบริหารจัดการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรม และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูดคัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้บริหารองค์กรและเป็นผู้บุคคลสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนาจการ และมอบหมายงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมมือกันในการออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางกรอบนโยบาย บริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยคุณลักษณะของผู้นำซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้บริหารองค์กร การจะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจำเป็นต้องวางแผน จัดการ และควบคุม การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุ ถึงเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งต้องอาศัยทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องมีเนื่องจากเป็นลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้บริหาร ประกอบด้วย ทักษะ ความสามารถ และกระบวนการที่แสดงออกให้กับบุคคลในองค์กรให้ปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อให้สำเร็จและเกิดประสิทธิผลผู้บริหารจึงมีความแตกต่างกัน ในความสามารถ ขึ้นกับกระบวนการ ทักษะ ความรู้ ความสามารถและความมุ่งมั่น เพราะฉะนั้นแล้ว ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาองค์กร คุณลักษณะภาวะผู้นำเป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เป็นผู้นำ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แสดงถึงลักษณะด้านร่างกายและการแสดงออกของผู้นำที่ทำให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ ชักจูงหรือนำพาให้ผู้อื่นปฏิบัติตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถ ด้านทักษะทางสังคม (ธนเสถียร การศิริจิรา, 2559 : 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมองว่าเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างมากโดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารมีการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยมากขึ้นการเรียนการสอนจะเปลี่ยนแปลงไปเกิดกระบวนการ

เรียนรู้แบบใหม่จึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรใหม่ ๆ ให้ทันสมัยผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแนวทางในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ทั้งกระบวนการวางแผนนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย เพื่อเป็นการนำทางครูและบุคลากรให้ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้กับผู้เรียนพร้อมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานในรูปแบบที่หลากหลายยึดสภาพจริงมีการส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันการที่สถานศึกษาจะขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเช่นกันคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณสมบัติและทักษะในการบริหารงานให้สอดคล้องและส่งเสริมกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ด้วยการมีความรู้ทักษะความสามารถมีความเป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษา พัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สามารถกระตุ้นให้ ครูผู้สอนและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ที่ส่งเสริมสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จึงเห็นถึงความสำคัญและสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งวางแผนพัฒนาสมรรถนะครูให้มีความพร้อมสู่การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 1,230 คน จำแนกเป็น ครูผู้สอนในสถานศึกษา

อำเภอบางซ้าย จำนวน 104 คน อำเภอบางบาล จำนวน 123 คน อำเภอ ผักไห่ จำนวน 124 คน อำเภอ บางไทร 151 คน อำเภอเสนา 182 คน อำเภอลาดบัวหลวง 205 คน และอำเภอบางปะอิน 314 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นขั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกครูของแต่ละอำเภอได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยดังนี้

2.1 ศึกษาภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำมาจากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการทางการศึกษามีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารที่ตรงกัน โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป ตามแนวคิดทฤษฎีจะได้ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ และ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์

2.2 ศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยนำมาจากการสังเคราะห์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการทางการศึกษา มีข้อคิดเห็นที่ตรงกันประกอบด้ว้นักวิชาการทางการศึกษาโดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป ตามแนวคิดทฤษฎีจะได้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ 1) สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล 3) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง 4) สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ 5) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม และ 6) สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหาร ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหาร มีองค์ประกอบ 5 ตัวแปร ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านมนุษยสัมพันธ์

3.2 ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบ 6 ตัวแปร ดังนี้ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้, สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล, สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง, สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ, สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม และ สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่

2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ มีการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) แล้วหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 70-72) การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ได้กระทั่งคำถามด้านภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 ข้อ และ สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 จำนวน 40 ข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 116-119) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .990 และด้านสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ .987 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .991

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้แปลความหมายรายข้อ รายด้านและความหมาย ในภาพรวม นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านการมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ

2. สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและ สรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เรียงลำดับอิทธิพลจากมากไปนั้

อบ ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยนี้พบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ร้อยละ 51.50

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยพบข้อประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายและนำเสนอต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารในปัจจุบันมีความสามารถในการกำหนดแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ เพื่อนำมากำหนดทิศทางสถานศึกษาในอนาคตระยะยาวได้อย่างชัดเจนว่าสถานศึกษามุ่งไปทิศทางใด อีกทั้งยังสามารถทำการวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาสถานศึกษาบนพื้นฐานความมีเหตุผลและความรอบคอบ ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจนจะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ร้อยตรีหญิงศิริลักษณ์ มีจันท (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณินันต์ กิจวิธิ(2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา กำหนดแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนวยการ และมอบหมายงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมมือกันในการออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางกรอบนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการศึกษابรรลุผลสำเร็จ เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์

2. สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสมรรถนะเป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงพัฒนาการของครู การพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพหรือทักษะในศตวรรษที่ 21 ครู คือ ผู้ที่สนับสนุนและส่งเสริมที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขญา โกลวานิช (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พบว่า สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี บุรณะแพทย์ (2557) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่พบว่า สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากสมรรถนะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาครูเนื่องจากการจะพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพหรือมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครู คือผู้ที่สำคัญที่จะช่วยสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะแนวทาง คอยเป็นที่ปรึกษา ผลักดันและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ จนกระทั่งสามารถแสดงศักยภาพต่าง ๆ ออกมาได้อย่างครบถ้วน และครูผู้สอนที่ดีต้องมีลักษณะและมีสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติของตนเองมาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดี ที่พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ในที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

3. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร มีตัวแปรที่ทดสอบแล้วส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัวแปร ตามลำดับ ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรู้และความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม อภิปรายได้ ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ เป็นตัวแปรแรกเข้าสู่สมการถดถอย มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 40.60 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการตั้งเป้าหมาย หรือกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษา ให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจการบริหาร มองถึงอนาคต ทันทต่อเหตุการณ์ ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล กำหนดจุดมุ่งหมาย ค่านิยม ความเชื่อ เพื่อให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนไปตามกรอบที่ชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพแก่องค์กร สอดคล้องกับแนวคิด ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2546) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำ คือ ความเป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน คือ ต้องมีความรู้เฉพาะวิชาการในหน้าที่โดยตรงให้แตกฉาน และต้องมีความรู้ในแขนงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานในหน้าที่ซึ่งผู้นำจะต้องเรียนรู้ให้มากทั้งจากตำรา และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้นำที่

ขาดภูมิรู้ย่อมขาดความน่าเชื่อถือในด้านความรู้ความสามารถจากผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้เกิดปัญหาในการปกครอง ซึ่งลักษณะของผู้นำที่เป็นผู้รู้ คือ มีความรอบรู้ในหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ กฎหมาย ระเบียบวิธีการ ความรอบรู้ด้านเทคนิค กระบวนการคิด นวัตกรรม เทคโนโลยี ประวัติศาสตร์ สังคม สอดคล้องกับแนวคิด Magnuson (1991) ที่ได้ศึกษาวิจัยลักษณะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนนั้นต้องประกอบด้วย คุณลักษณะทั้งในด้านส่วนตัว และลักษณะทางด้านวิชาชีพ ดังนี้เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความมั่นคง คือ คงเส้นคงวา และมีความเห็นใจผู้อื่น คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้ในการบริหารดี รู้จักที่จะมอบหมายงาน มีการวางแผนและจัดหน่วยงานได้ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และรู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม

3.2 ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถ เป็นตัวแปรที่สองที่เข้าสู่สมการถดถอย มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 48.30 แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องสร้างองค์ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถวิเคราะห์วางแผนงาน มีความรู้ ความสามารถในการกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ศึกษาความรู้ใหม่ ๆ ที่หลากหลายเพื่อ ส่งเสริมกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สามารถกระตุ้นให้ ครูผู้สอนและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ที่ส่งเสริมสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ สุบิน แสงระคู (2552) ที่ได้กล่าวว่า ความรู้และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้รู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ทั้งในด้านวิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล กำนันบริหารทั่วไป มีความรู้ในนโยบายของการจัดการศึกษา และมีความรู้ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้า หาความรู้ใส่ตัวเองอยู่เสมอเพื่อผลสำเร็จของการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อไป

3.3 ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นตัวแปรที่สามที่เข้าสู่สมการถดถอย มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 51.50 แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องแสดงออกหรือปฏิบัติด้วยความดีงาม โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในความดีงาม รู้สึกผิดชอบชั่วดี มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ร่วมงานและผู้พบเห็น วางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารอย่างตรงไปตรงมา เพื่อส่งเสริมให้ครูเป็นผู้เสียสละ อุทิศตน มุ่งมั่นและยึดมั่นในวิชาชีพ ทั้งการพัฒนาออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2547) ได้จัดทำหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ โดยกำหนดลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องต่อไปนี้ คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ การบริหารงานบุคคลตามแนวคิดศาสนา การบริหารจัดการภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทรา นนสุราษ (2550) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริหารที่ยึดถือปฏิบัติและแสดงออกมาทางกาย วาจา และจิตใจในทางที่ดีงาม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ การงาน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไม่เห็นแก่ตัวยึดมั่นในคุณธรรมที่สังคมยอมรับ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนาภัทร เกิดประกอบ (2552) ที่ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการตั้งมั่น

อยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็นแบบอย่างโดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม มีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญและไม่เอารัดเอาเปรียบหรือเห็นแก่ได้โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นและสอดคล้องกับแนวความคิดของกานดา สุขุม (2556) ที่ได้กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีคุณธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม บริหารงานด้วยความโปร่งใสและเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาดตนเองให้มีมนุษยสัมพันธ์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือมีการแสดงออกทางพฤติกรรมกับเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจน่าเคารพยกย่อง เช่น การให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา การแสดงออกด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส การปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง การไม่ใช้อำนาจเกินขอบเขต การรู้จักควบคุมอารมณ์ วางตัวเป็นกลาง เอาใจเขามาใส่ใจเรา และเห็นคุณค่าของผู้ร่วมงานโดยการปฏิบัติตนอย่างเท่าเทียมกัน

1.2 ครูผู้สอนควรร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน มีการประสานและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตั้งเป้าหมาย หรือกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา เช่น มีความเข้าใจการบริหาร มองถึงอนาคต ทันทต่อเหตุการณ์ ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล กำหนดจุดมุ่งหมาย ค่านิยม ความเชื่อ เพื่อให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนไปตามกรอบที่ชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพแก่สถานศึกษา มีองค์ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถคิดวิเคราะห์วางแผนงาน มีความรู้ ความสามารถในการกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ศึกษาความรู้ใหม่ ๆ ที่หลากหลายเพื่อพัฒนางานนวัตกรรมให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาพร้อมทั้งยังต้อง มีพฤติกรรมที่แสดงออกหรือปฏิบัติด้วยความดีงาม โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในความดีงาม รู้สึกผิดชอบชั่วดี มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ร่วมงานและผู้พบเห็น วางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารอย่างตรงไปตรงมา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2.2 ควรศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กานดา สุขทุม. (2556). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน สมศ. ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณินันท์ กิจวิธิ. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เจริญพร มะละเจริญ. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี. (2560). สมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเรียน เปลี่ยนสมรรถนะ. วารสารสถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 12(2).
- ชีวสารณ กิ่งแก้ว. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์.
- ธนเสกฐ์ การดีรุจิรา. (2559). การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรพนา บัญชีโต. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2544). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วรรณยา สิงห์ทอง. (2560). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 6(1)
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิธิ.
- ศุรดา ชัยสุวรรณ. (2552). ผู้นำการศึกษากับการพัฒนาคน การพัฒนาคน การพัฒนางาน. กรุงเทพมหานคร: ทริปปี้ เอ ก๊อปปี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2547). เอกสารประกอบการสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำ **หลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ**. นครปฐม : ส.ประจักษ์.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2552). **โครงการพัฒนาสมรรถนะครูตามระบบพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://gpa.tmk.ac.th/teacher/capacity.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. (2565). **ข้อมูลสารสนเทศ. พระนครศรีอยุธยาเขต 2 : ผู้แต่ง.**
- สุชนา โกมลวงนิช. (2563). **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพี โสมโสภา. (2560). **การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของครู กลุ่มโรงเรียนสรนครบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- สุธี บุรณะแพทย์. (2557). **สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- McClelland, D.C. (1993). Test for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*. 28: 1-4.
- McClelland, D.C. (1973). Testing for Competence Rather than for Intelligence. *American Psychologist*. 28(1): 1-14.